

Smíření je jedním z nejdůležitějších okamžiků v životě

Na konci minulého roku získala ocenění Osobnost nemocnic Zlínského kraje. Pozoruhodné je, že o něm hlasovali přímo nemocniční zaměstnanci, kteří tak vyjádřili svůj respekt nejen své kolegyni, nemocniční kaplance Michaelae Kadlčíkové, ale i této profesi obecně. V rozhovoru popisuje nejen spolupráci s nevěřícími kolegy v Krajské nemocnici Tomáše Bati ve Zlíně, ale i příběhy o Boží blízkosti ze své praxe.

Foto: Jiří Balát

Poslání nemocniční kaplanky se věnujete sedm let. Jak jste se k tomu dostala? Předpokládám, že jste se dříve věnovala jinému povolání...

Úplné počátky mé služby lidem sahají do období mého křtu, který jsem přijala v dospělosti. Následně jsem studovala na Caritas – Vyšší odborné škole v Olomouci, která pro mě dodnes zůstává srdeční záležitostí. Měla jsem zde možnost setkat se s inspirativními pedagogy i přáteli; v té době zde působil jako spirituál P. František Petrik. Škola mi nepředala pouze odborné vzdělání, ale také důležitou osobní a duchovní formaci. Po ukončení studia jsem pracovala v sociální oblasti. Později jsme se s manželem Vítkem, jak věřím, Božím vedením, seznámili s Dr. Martou Hošťálkovou, koordinátorkou nemocničních kaplanů naší arcidiecéze. Ta mě i mého manžela v určité etapě našeho života oslovila s otázkou, zda bychom nechtěli působit jako nemocniční kaplani v Baťově nemocnici.

Váš manžel je také nemocničním kaplanem. Jaké to je? Nemísí se vám příliš osobní a pracovní život?

Můj manžel je také nemocniční kaplan, a i když občas musíme jasně stanovit hranice, prostě si říct: „Teď už nebudeme pracovat“, naše společná služba je zároveň místem, kde se můžeme opravdu sdílet. Rozumíme si, víme, co obnáší únavné dny, víme, co znamená chvíle, kdy člověk jen potřebuje mlčet. Kdy-

bych žila s někým, kdo by tomu úplně nerozuměl, třeba s technikem, možná by viděl věci jinak. Ale on chápe každý ten okamžik, každý úsměv, každou těžkou chvíli, a díky tomu se naše práce i život navzájem krásně doplňují.

Pohlíží pacienti stejně na nemocniční kaplany kněze, jáhny a stejně na nemocniční kaplany ženy laičky?

Tím, že působíme v našem regionu a představujeme se jako nemocniční kaplani, bývá naše role pro katolíky někdy matoucí. Když se představím já, lidé často reagují: „Ale vy přece nemůžete být jako pan farář, vy neudělujete svátosti, teď mě nevyzpovídáte.“ Člověk proto musí volit správná slova, aby druhý porozuměl. Někdy říkám, že jsem z duchovní péče, u starší generace zase raději volím výrazy, které popisují naši službu: můžeme si pohovořit, pomodlit se...

Velkou roli hraje i nemocniční oděv. Lidé si nás díky němu hned zařadí: „Aha, to je někdo z nemocnice.“ To je velká výhoda – občas se mi stalo, že se pacienti ptali, jestli nejsem od Svědků Jehovových. Když ale vidí uniformu, uklidní se, protože vědí, že v nemocnici by nikdo nepovolaný být nemohl. Náš oděv je tak v jistém smyslu i ochranou a zároveň vizitkou. Další rozdíl spočívá v povaze naší služby. Kněz přichází, udělí svátosti a odchází. Naší velkou devizou je, že se můžeme pacientovi věnovat po celou dobu jeho hospitalizace. Pokud to zdravotní stav

dovolí, můžeme s ním setrvat i mnohem déle, než personál obvykle může, a být tak stálou oporou v jeho životní situaci.

Co s vámi pacienti nejčastěji řeší? Je to víra, nevyřešené rodinné vztahy, neodpuštění, smysl života?

Všechno, co jste vyjmenoval, je v naší práci obsaženo. Jak už jsem zmínila, působíme v oblasti, kde se setkáváme s lidmi, praktikujícími katolíky, hluboce věřícími, pro které je ústředním bodem setkání s Pánem v Eucharistii, svaté přijímání je pro ně alfou i omegou života. Často se otevírá i téma odpuštění. V rozhovorech společně hledáme cestu k tomu, jak odpustit, a jak těžké to může být. Tím, že pacienti o svých bolestech mluví, si mohou utříbit myšlenky a podívat se na situaci z jiného úhlu. Moje role spočívá především v naslouchání, díky němuž si dokáží odpovědět sami. Často jde také o to, aby se stihli setkat s příbuzným, se kterým mají nevyrovnané vztahy. Pak přicházejí ty opravdu důležité chvíle v životě člověka, provázené slovy: „Děkuji za tebe,“ nebo „Prosím, odpusť mi.“ Smíření je klíčové – jsou to nejdůležitější okamžiky v životě člověka.

Institut nemocničního kaplana prošel v poslední době i legislativní proměnou, že?

Ano, a je to obrovský posun pro duchovní službu v celé České republice. Institut nemocničního kaplana je nově zakotven

v novelizaci zákona o zdravotních službách – a děje se to vůbec poprvé v naší historii.

Do té doby si nemocnice vykládaly zajištění spirituálních potřeb pacientů různě. Někde jednoduše personál zavolal kněze a tím to považoval za vyřešené. Jinde byli kaplani zaměstnanci arcibiskupství a v nemocnici působili jen jako externí spolupracovníci. My jsme ale díky vstřícnosti managementu Baťovy nemocnice a jeho spolupráci s Arcibiskupstvím olomouckým dostali jedinečnou možnost stát se přímo zaměstnanci nemocnice.

Jak na vaši službu nahlíží vedení či nevěřící kolegové?

Je to především o budování důvěry, a to byl dlouhodobý proces. Určitý základ důvěry byl dán už tím, že nás v roce 2019 zaměstnali – tehdy jsme s manželem nastoupili jako první nemocniční kaplani v KNTB do zaměstnaneckého poměru. Vztahy s ostatními pracovníky se ale vyvíjely postupně. Mnozí zaměstnanci měli s církvemi různé předchozí zkušenosti a my jsme zpočátku vnímali určitou stigmatizaci. Měli nás zkrátka v nějaké škatulce a občas nám to dávali najevo.

Myslím si ale, že zlomové bylo období covidu. Tehdy bylo mnoho zaměstnanců nemocných a my jsme si s manželem řekli, že se prostě nabídneme k pomoci personálu. Vedle své kaplanské služby jsem dělala, co bylo právě potřeba. Byla jsem takový Ferda mravenec, práce všeho druhu. Manžel byl na kardiologii a já na covidovém oddělení. Už jen to, že jsme se v té době zapojili, bylo vnímáno velmi pozitivně.

Ten strach z nákazy byl tehdy obrovský...

Ano, obrovský. A právě do této situace jsme přišli s manželem s tím, že chceme

zdravotníkům pomoci a být jim k dispozici v čemkoli. Často se divili: „A proč sem vlastně jdeš?“ Chtěli jsme jim ukázat, že víru nežíjeme jen slovy, ale i konkrétními skutky.

Na covidovém oddělení jsem samozřejmě nemohla vykonávat odbornou ošetrovatelskou práci, ale pomáhala jsem, kde bylo potřeba – vykládala materiál, dělala drobné pomocné práce. Byla jsem tam především jako člověk.

Byla to mezní situace, ve které jsem poznala, kolik úžasných lidí tady pracuje. Hledali jsme cesty tam, kde se dříve říkalo, že něco nejde. Například u manželských párů, kdy jeden umíral a druhý ležel na jiném oddělení, jsme se snažili zprostředkovat alespoň nějaké rozloučení – třeba přes telefon.

Viděla jsem obrovskou dobrou vůli. A myslím, že právě tehdy se v očích personálu hodně proměnilo vnímání naší služby. Zjistili, že kaplani nejsou jen lidé, kteří se „jen modlí“, ale že jsme tu pro všechny – pro pacienty i pro ně samotné.

Vaše práce je – a předpokládám, že nejen během covidu – dost vysilující a často smutná, setkáváte se s bolestí lidí. Kde v tom všem vidíte naději?

Naději vidím v očích pacientů, i když v nich je často přítomno utrpení. Ráda to ilustruji konkrétním zážitkem: Stalo se mi, že jsem doprovázela pacienta v den, kdy nakonec zemřel. Jeho manželka se se mnou chtěla setkat. Nabídla jsem jí, zda nejdříve nechce navštívit manžela, ale řekla, že nejprve potřebuje probrat něco, co jí velmi tíží na srdci.

Zatímco jsme spolu mluvily, zavolal paní lékař a oznámil, že manžel právě zemřel. Zeptala jsem se jí, zda se chce s manželem rozloučit ještě na oddělení, a ona mě poprosila, abych šla s ní. Když jsem pak spatřila toho muže po smrti, měl na

Foto: Jiří Balát

tváři nádherný úsměv. Viděla jsem ho předtím i potom a v duchu si řekla: „Už se setkal s Pánem.“ Měl nesmírně pokojnou a krásnou tvář. Pro mě je to přesně ta naděje – že i v těžkých chvílích může být přítomen klid a pokoj.

Jste vy sama se smrtí vyrovnaná, když ji v práci tak pravidelně řešíte?

Domnívám se, že pokud člověk není srovnaný se svou vlastní smrtelností, jen těžko může doprovázet druhé. Při doprovázení umírajících člověk často zakouší velmi blízkou přítomnost Boha. Jednou mě dcera pacientky poprosila, zda bych mohla být přítomná u její maminky v rozhodující chvíli na konci života, aby ve smrti nebyla sama. Slíbila jsem, že pokud budu v nemocnici, určitě u lůžka její maminky budu.

Později byla paní přeložena na oddělení následné intenzivní péče a informace o mém slibu se předala jen částečně. Zrovna jsem měla čtyřladvacetihodinovou službu na telefonu. Sestřičky mi kolem osmé večer zavolaly: „Myslíme, že se blíží chvíle odchodu...“ Řekla jsem jim, že jsem u paní toho dne byla a modlila se u ní korunku k Božímu milosrdenství, ale teď už jsem bohužel doma. Po chvíli jsem znovu zavolala a poprosila sestřičku, zda by bylo možné přijít k pacientce k lůžku a zprostředkovat telefonát s hlasitým odposlechem. Sestřička souhlasila a šla s telefonem za pacientkou. Pak jsem se do telefonu začala modlit za umírající. Když jsem dořekla poslední slova, nastalo na druhé straně ticho. Sestřička mi dojatě řekla: „Ve chvíli, kdy jste dořekla poslední slova modlitby, objevila se na monitoru rovná čára.“ Paní nezemřela sama. Přání její dcery se splnilo. Byla to pro nás jasná zpráva, že všechno je řízeno Bohem.

Lukáš Kuřík

Foto: Archiv Zlínského kraje